

Rzeszów, 9.09.2023 r

**Recenzja pracy doktorskiej lek. Marty Dobek-Brylińskiej
pt. „Ocena skuteczności laseroterapii w leczeniu atrofii pochwy”**

Zawarta na 177 stronach rozprawa doktorska lek. med. Marty Dobek-Brylińskiej ma typowy układ. Zwraca uwagę, że aż na 73 stronach pomieszczone są załączniki.

Tytuł pracy ogólnie koresponduje z zawartością rozprawy ale zwraca uwagę obszerny udział w pracy wątków urologicznych. Już we wstępie znajduje się bardzo szeroki i aktualny opis diagnostyki i leczenia zaburzeń uroginekologicznych. Również w celach pracy znajduje się pytanie o nykturię i występowanie ruchomości cewki. Na marginesie w streszczeniu pracy mamy jedynie jako cel zbadanie skuteczności lasera w terapii objawów atrofii pochwy i analizę powikłań po laseroterapii. Natomiast w wynikach trzy z siedmiu dotyczą uroginekologii. Stąd nasuwa się pytanie czy nie należałoby rozszerzyć tytułu rozprawy.

W wielu konstatacjach brak jest numerycznych odnośników do pozycji referencji.

We wstępie Autorka rozpoczyna od opisu menopauzy i jej leczenia. Wprowadza w zagadnienia terapii hormonalnej i niejako tworząc uzasadnienie laseroterapii opisuje ryzyko jej stosowania. W formie tabeli przedstawia trzy rodzaje hormonalnej terapii zastępczej z oceną ryzyka raka piersi wynikającą z każdej z nich.

Zamieszcza także zasady terapii niehormonalnej również z omówieniem pewnych działań ubocznych. W końcu znalazła się tu wzmianka o interwencjach nefarmakologicznych takich jak joga i psychoterapia poznawczo-behawioralna. Następny rozległy fragment wstępu jest poświęcony nietrzymaniu moczu w okresie około i pomenapauzalny. Autorka przytacza typy tego nietrzymania i omawia jego terapię włącznie z próbami laseroterapii. Kończące wstęp podrozdziały poświęcone są menopauzalnemu zespołowi moczowo-płciowemu, laseroterapii, mikrobiomowi w pochwie i wulwodynii. Podrozdziały te odnoszące się do

tematu rozprawy zostały omówione szeroko i z uwzględnieniem aktualnej wiedzy. Natomiast we wstępie wcześniej zauważalną jest „gospodarka” skrótami w rozprawie. Powinna ona polegać na racjonalnym ich użyciu pozwalającym na zrozumienie czytanego tekstu. Istnieją dwie metody takiego użycia. Jedną z nich jest wykaz skrótów na początku opracowania, drugą wprowadzanie skrótów przy pierwszym użyciu skróconego terminu. Autorka rozprawy zastosowała w większości terminów trzecią metodę umieszczając skróty na stronie 104, pod koniec rozprawy co zmniejsza jej czytelność. Niektóre skróty nie doczekały się w pracy żadanego wytłumaczenia np. KND (strona 8).

W rozdziale Materiał i Metoda znajdują się ważne informacje. Pierwszą z nich jest informacja o preselekcji, w której z 200 postmenopauzalnych pacjentek wydzielono 70, a po rezygnacji 14 pacjentek. Ostateczną grupę stanowiło 56 kobiet. Drugą informacją była konstatacja, że uzyskano zgodę w Komisji Bioetycznej. Jest to ważne, bo laseroterapia pochwy nie jest procedurą standardową. Tutaj można sięgnąć do formularza świadomej zgody pacjentki na stronie 108, gdzie Autorka informuje pacjentki, że jest to metoda eksperymentalna. Natomiast w zgodzie na zabieg zamieszczonej na następnej stronie takiej informacji nie ma. Ostateczną selekcją było wyłonienie grupy kontrolnej po wykonaniu 40 zabiegów laseroterapii. W tym podrozdziale zostały przedstawione powody wykluczenia z badania i harmonogram badań kontrolnych. Wymienione są tutaj testy wykonywane podczas tych badań. Zwracają uwagę liczne testy i kwestionariusze używane podczas badań kontrolnych. Znajdujemy tu również szczegółowy opis użycia lasera a także jego powikłania i przeciwwskazania. Dalej Autorka przytacza kwestionariusze PISQ i PFDI-20 z podaniem ich domen i podskal, zasady i skale oceny biocenozy pochwy oraz skalę zdrowia pochwy. Kończy ten rozdział opis badania ultrasonograficznego pochwy i cewki, którego Promotorzy są pionierami w Polsce.

Następnym ważnym rozdziałem pracy jest opis analizy statystycznej. Autorka (lub inna osoba nie zidentyfikowana w rozdziale) dokonała analizy opartej na sporządzeniu tablic kontyngencji z następową weryfikacją hipotez o zależnościach między wariantami odpowiedzi na pytania, a wariantami czasu przeprowadzania badania. Tę weryfikację przeprowadzono testami chi- kwadrat. Następnie określono siłę skorelowania analogiczną do obliczania współczynnika korelacji. W Wynikach podano informacje o dwóch grupach: eksperymentalnej i grupie kontrolnej stosującej kwas hialuronowy przed laseroterapią. Podano jedynie, że badaniem objęto łącznie 56 kobiet. Nigdzie nie znalazłam informacji o liczebności grupy

eksperymentalnej i kontrolnej. Również moim zdaniem wszystkie tabele są zbyt lakoniczne zarówno co do ich podpisów jak i danych o liczebności analizowanych grup. Wyglądają one na tabele „techniczne” stosowane dla statystyka nie czytelnika i recenzenta. Na szczęście w tabelach znalazły się czytelne dla czytelnika opisy uzyskanych wyników przekładające niekiedy trudne dla czytelnika wyniki statystyczne na język zrozumiały. Jest to ważne, gdy zważy się mnogość tabel i użycie rzadkich w szerokim piśmiennictwie testów. Przykładem takiej tabeli jest tabela 43 (strona 85) z podpisem „Analiza porównawcza dla BNDs” i brakiem liczebności grup. Nota bene Autorka często używa terminu „brak” w znaczeniu „nie znaleziono lub nie występował” ponieważ termin brak używa się do niewystępowania czegoś co powinno być. Plusem pracy jest użycie licznych testów i umiejętne ich użycie do celów pracy. Jednymi z nieuwzględnianych w celach a występującymi we wnioskach jest wpływ zastosowania kwasu hialuronowego przed laseroterapią. Pozostałe Wnioski rekapituluje stwierdzenie pozytywny wpływ laseroterapii stan i dolegliwości będące bardziej lub mniej związane z jej pomenopauzalną atrofią.

Dyskusja jest szerokim rozdziałem analizującym wyniki własne i zestawiającym je z innymi badaniami, także z zastosowaniem innych niż laseroterapia metod. Moim zdaniem ważnym stwierdzeniem świadczącym o absolutnej oryginalności badania jest ruchomość cewki moczowej i zdolność napinania mięśni dna miednicy ocenianych w pracy doktorskiej. W zakończeniu Dyskusji Autorka wymienia słabości opracowania tj brak grupy kontrolnej oraz krótki czas obserwacji. Słabości te występują w licznych innych opracowaniach. Wg Autorki a także recenzenta ważną jest perspektywna i kompleksowa ocena wpływu laseroterapii i ocena jej skutków ubocznych.

Wg mnie rozprawa doktorska lek. Marty Dobek-Brylińskiej cechuje się oryginalnością i szerokim zakresem badań. Spełnia ona warunki określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.2003,65,595 z późn. zm) w związku z art.179 ust 1 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające Ustawę -Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018, 1669, z późn. zm.). Wnoszę do Rady Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o dopuszczenie rozprawy lek. Marty Dobek-Brylińskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. n. med. Joanna Skręt-Magierło

Joanna Skręt-Magierło

Dzielnica Wydziału Lokalskiego UM w Łodzi
wpłynęło dnia 21.03.2017
podpis JH